

Mordechai on Parade: Why does this matter? (continued)

1. Divine manipulation Fasts, disturbed sleep, passive voice
2. Esther's manipulation Parties, Achashverosh's careful words
3. Talmud, Megillah 15b

"בלילה ההוא נדדה שנת המלך" - אמר רבי תנחום נדדה שנת מלכו של עולם. ורבנן אמרי נדדו עליונים נדדו תחתונים. (רש"י: שהיו מלאכים מבהילים אותו כל הלילה, ואמרו לו: כפוי טובה, שלם טובה למי שעשאה...) רבא אמר שנת המלך אחשוורוש ממש. נפלה ליה מילתא בדעתיה, אמר: מאי דקמן דזמינתיה אסתר להמן? דלמא עצה קא שקלי עילויה דההוא גברא למקטליה! הדר אמר: אי הכי לא הוה גברא דרחים לי דהוה מודע לי? הדר אמר: דלמא איכא איניש דעבד בי טיבותא ולא פרעתיה, משום הכי מימנעי אינשי ולא מגלו לי? מיד "ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים."

"That night, the king's sleep was disturbed" – Rabbi Tanchum said: The 'sleep' of the King of the Universe was disturbed. The Sages said: The upper realms were disturbed, the lower realms were disturbed. (Rashi: The *malachim* frightened him all night, saying to him, "Ingrate! Reward the one who did this...")

Rava said: The actual sleep of King Achashverosh. A thought fell into his mind. He said, "What is this, that Esther invited Haman? Perhaps they are taking counsel against 'that man', to kill him!" Then he said, "If so, isn't there anyone who likes me, who will tell me?" Then he said, "Perhaps there is someone who benefited me and I did not pay him back, and so people refrain from revealing this to me?" Immediately, "And he said to bring the book of records, the chronicles."

4. Malbim to Esther 6:6

אחשוורוש ידע שהמן יטעה שאליו הדברים נוגעים, ורצה בזה כדי שהיקר שיבקש המן לעצמו יעשה למרדכי אחר שבאמת אין היקר מגיע להמן רק למרדכי, ומטעם זה לא שאל לו מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו וגדולתו, כי אז יבין המן שלא עליו חשב המלך, כי הוא כבר הגיע לתכלית הגדולה שהגדילו מכל השרים, ולכן לא אמר רק ביקרו...

Achashverosh knew that Haman would incorrectly think that his words were about him, and [Achashverosh] wanted that the honour Haman sought for himself, he should do for Mordechai since, in truth, the honour should not go to Haman, but to Mordechai. Therefore he did not ask Haman what he should do for the one whom the king would want to give *yakar* and *gedulah*, for then Haman would have known that the king was not thinking about him, as he had already reached the height of *gedulah*, as [Achashverosh] had elevated him above all of the nobles. Therefore, he only said, "For his *yakar*" ...

5. Malbim to Esther 6:10-11

המלך שראה שגדולת המן הוא שלא במשפט, ובאמת למרדכי יאות הכבוד הזה, וראה עד היכן הגיע גאותו... לכן אמר בחמתו שימהר לעשות כן למרדכי, כי אליו מגיע הכבוד הזה, וגם מגיע לו שיעשה לו זאת ע"י המן עצמו אחר שהוא לקח גדולתו בערמה ראוי שירוץ לפניו כעבד. The king saw that the greatness of Haman was unjustified, and that Mordechai truly deserved it, and he saw how far [Haman's] arrogance went... And therefore he declared, wrathfully, to hurry to do this for Mordechai, who deserved this honour. Also, he deserved that this should be done by Haman himself, since he had taken [Mordechai's] greatness with trickery, so he should run before him as a slave.

6. Ibn Ezra to Esther 6:8

והנכון בעיני שוי"ו "בראשו" שב על הסוס כי יש סוס של מלך ששימו כתר מלכות בראשו כאשר ירכב עליו המלך, ואין אחד מעבדי המלך רשאי לרכוב עליו. וזה דבר ידוע:

It appears correct to me that the *vav* in *roshto* [the "his" in "his head"] referred back to the horse, for the king had a horse on the head of which they would put the crown of monarchy when the king rode it, and none of the king's servants may ride it. This is known.

7. Talmud, Megillah 14b

"ותלבש אסתר מלכות" - בגדי מלכות מיבעי ליה! אלא שלבשתה רוח הקדש. כתיב הכא "ותלבש" וכתיב התם "ורוח לבשה את עמשי וגו'"

"And Esther was garbed in royalty" – It should say "royal garb"! But she was garbed in Divine inspiration. Here it says "And she was garbed", and there it says, "And a spirit garbed Amasai."

8. Talmud, Megilah 16a

"והמלך קם בחמתו וגו' והמלך שב מגנת הבית" מקיש שיבה לקימה, מה קימה בחימה אף שיבה בחימה, דאזל ואשכח למלאכי השרת דאידימו ליה כגברי וקא עקרי לאילני דבוסתני ואמר להו "מאי עובדייכו", אמרו ליה דפקדינן המן! אתא לביתה. "והמן נפל על המטה" – "נופל"? "נפל" מיבעי ליה! אמר רבי אלעזר מלמד שבא מלאך והפילו עליה.

"And the king arose in his anger from the feast of wine to the palace garden... And the king returned from the palace garden to the room of the feast of wine" – Just as he rose in anger, so he returned in anger, for he went and found the ministering malachim, in the guise of men, uprooting the trees of the orchard. He said to them, "What are you doing?!" They said, "Haman instructed us."

He entered his palace, "And Haman was falling on the bed on which Esther was." "Falling"? Shouldn't it say "had fallen"? Rabbi Elazar said: This teaches that a malach came and knocked him down on to the bed.

9. Rashi to Esther 5:1

מלכות - בגדי מלכות ורבותינו אמרו שלבשתה רוח הקדש

"Royal" – Royal garb. And our sages said that she was garbed in Divine inspiration.

Structure of Esther 7

7:1-4	Esther's plea at the second party
7:5-9	Achashverosh's rage
7:10	Charvonah piles on
7:11	Haman is executed

7:4 Esther's Brilliance

10. Talmud, Megillah 16a

אמר רבי אלעזר מלמד שהיתה מחווה כלפי אחשורוש ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן.

Rabbi Elazar said: This teaches that she pointed to Achashverosh, and a *malach* came and swatted her hand toward Haman.

11. Rabbi Avraham Ibn Ezra to Esther 7:4

כי נמכרנו להשמיד, ואילו נמכרנו להיותנו עבדים ושפחות הייתי מחרשת כי אין הצרה הזאת הבאה עלינו שוה בעינינו מאומה, אע"פ שאין למעלה ממנה אחר הריגה, כדי שלא יבא המלך לידי נזק במחשבתו.

For we have been sold for destruction, and had we been sold to be slaves I would be silent, for this trouble that would come upon us would not be worth anything in our eyes - even though there is nothing worse, short of being killed – so that the king might not be harmed in his thought.

12. Rashi to Esther 7:4

איננו חושש בנזק המלך שאילו רדף אחר הנאתך היה לו לומר מכור אותם לעבדים ולשפחות וקבל הממון או החי' אותם להיות לך לעבדים הם וזרעם:

He is not concerned about harm to the king, for had he pursued your benefit then he should have said, "Sell them as slaves and receive the money, or keep them alive as your slaves, them and their descendants."

13. Malbim to Esther 3:8-9

המבואר שהמן גנב את לב אחשורוש בשני דברים, אחד שלא הודיע לו מי הוא העם הזה שמלשין עליהם, שאם היה אחשורוש יודע שהם היהודים שהיו מפורסמים לעם חכם ונבון לא היה שומע לעצתו, וכן אף על עם אחר היותר שפל ונבזה אם היה אומר לו שכוונתו להשמידם, ג"כ לא היה שומע לו, אבל המן בערמתו אמר ישנו עם אחד, עם הבלתי מפורסם, עד שאינו יכול לכנותו בשם...

זאת הדבר השני שגנב לבו שלא אמר לו שרוצה להשמידם רק לאבדם, שפשטות באורו הוא לאבד צורת האומה שהיא דתם לבטל דתם ולהכריחם לשמור דתות של יתר העמים, או יותר ענינים כאלה שיעשו תחבולות שישבת עיני העם והוא וחוקיהם ומוסיהם...

It is clear that Haman deceived Achashverosh in two matters. First: He didn't inform him of the identity of the nation he was maligning; were Achashverosh to know they were the Jews, who were well-known as a wise and understanding

nation, he would not have listened to [Haman's] counsel. Also, even regarding another nation, more lowly and degraded, if [Haman] would have told him he meant to destroy them, [Achashverosh] also wouldn't have listened to him. But Haman, in his trickery, said, "There is a nation," a nation not well-known, such that he couldn't name them... This is the second area in which [Haman] deceived him: he did not tell him he wanted to entirely destroy them, only to ruin them. The simple meaning of that is to ruin the structure of the nation, their laws, to eliminate their laws and to force them to observe the laws of the rest of the nations. Or similar things, to develop tactics to halt the affairs of the nation and their laws and practices...

14. Malbim to Esther 7:4-6

"I and my nation have been sold"	Haman is trying to harm me, and my nation is not anonymous
"To destroy, to kill, to eliminate"	We were not sold as slaves; he lied to you
"Had we been sold..."	It is your law, and I would have said nothing – but the deception was total
"Worth"	It is not worthwhile for the king to leave this enemy alive
" <i>Tzar</i> and <i>oyeiv</i> "	He remains hateful

טענה שני טענות, א) שעקר המכירה היתה בעבורה שעיקר מחשבת המן היה לאבד אותה וע"י מצא עלילה על עמה כדי שאח"כ יוכל להתגולל עליה לאמר שהיא מבני תמותה ויהרוג גם אותה... ב) גוף המכירה שלא נמכרו לעבדות רק להשמיד ולאבד... וגם בררה בדבריה איך המן רמה את המלך בשני דברים, א) במה שאמר אליו ישנו עם אחד, סתם עם בלתי מפורסם... ב) במ"ש יכתב לאבדם שהיה כוונת המלך לאבד צורת האומה ודתה לא להשמידם כנ"ל, והוא מכרם להשמיד להרוג ולאבד... אם עכ"פ לא היה מרמה את המלך רק בדבר אחד במה שלא גלה את אזנו מי הוא העם, אזי החרשתי, ולא הייתי מגלה המרמה והמאנה אחר שכבר יצא הדבר בשוגג מאת המלך, לא כן עתה שהדבר כולו מוטעה...

She made two claims: (1) That the essential sale was for her, that Haman's essential plot was to destroy her, and toward that end he made a claim against her nation so that he could then cause that to her, saying that she should die, and he would kill her... (2) The sale itself, that they were not sold for slavery, but to be destroyed and eliminated... And she also clarified with her words how Haman had tricked the king in two ways: (1) By saying, "There is a nation," an unknown nation... (2) By saying, "Let it be written to destroy them," that the king intended to destroy the form of the nation and its laws, not to destroy them, as we have explained, and [Haman] sold them to destroy, to kill, and to eliminate... If, at any rate, he had only tricked the king in one matter, not revealing to his ear who the nation was, then I would be silent and I would not reveal the trickster and abuser, since the mistaken decree was already released by the king. But not now, when the entire [decree] is [a product of] deceit...

"צר" הוא המציר לחברו בפועל ו"אויב" המבקש רעת חבירו ומ"מ אינו מציר לו בפועל. והנה מי שאינו אכזרי כ"כ לא יהיה אויב רק טרם היותו צר, אבל אחר שיהיה צר לא יהיה אויב, רצוני, שאחר שיצר לחבירו וינקום ממנו תסתלק האיבה, אבל המן באכזריותו, הגם שהציר והרע עדיין הוא אויב...

Tzar is one who pains another actively, and *oyeiv* is one who seeks that another should be harmed but does not actively do so. One who is not that cruel will only be an *oyeiv* until he becomes a *tzar*, but after he is a *tzar* then he will no longer be an *oyeiv*. Meaning that after he harms the other and takes vengeance upon him, the enmity leaves. But Haman, in his cruelty, even though he pained and harmed, he still remained an *oyeiv*...